

Kitekint? - Heisenberg titka

2009 augusztus 08. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

1942. június 4-én Berlinben a nemzetiszocialista Németország vezetői úgy döntöttek, hogy feladják a német atombombaprogramot.

Bár ekkor már Albert Speer és a józan katonai vezet?k felismerték, hogy legfeljebb egy "csodafegyver" mentheti meg Németországot a háborús vereségt?l, és azt is tudták, hogy az atombomba lehet ez a fegyver, mégis letettek róla. 1941-ben, az USA háborúba lépésekor az amerikai tudósok szerint Németország hathavi el?nyét élvezett a maghasadással kapcsolatos kutatások terén. A maghasadást Németországban fedezték fel, a német hadsereg tartotta ellen?rzése alatt az európai uránbányákat, és 1940-ben Norvégia megszállásával a világ egyetlen, nehésvízet el?állító üzeme is a kezükbe került. Bár az USA-ba menekült sok kiváló német tudós, de akik maradtak, képesek lehettek az atombomba el?állítására. A háború kitörését követ? hónapban Werner Heisenberg Nobel-díjas tudóst nevezték ki a német atomprogram vezetőjévé, aki általános vélemény szerint a világ legjobb kísérleti fizikusa volt. 1939 nyarán barátai szinte könyörögtek, hogy jöjjön Amerikába, de hiába, visszatért hazájába. Azt mondta, hogy meg kell védenie tanítványait, osztoznia kell Németország sorsában, és segítenie kell a német tudomány háború utáni újjáépítését. Bár tudták róla, hogy kiáll zsidó származású kollégái mellett, ezért a nemzetiszocialisták "fehér zsidónak" nevezték, és soha nem lépett be a náci pártba, de ismerték hazaszeretetét. Németország tehát minden szükséges eszközzel rendelkezett ahhoz, hogy elsőként birtokolja az atombombát, annak minden következményével együtt.

Amikor a gy?zelem után a szövetségesek keresték a német atomkutatás eredményeit, megdöbbenek: lényegében semmit sem találtak. A tüzetesebb vizsgálat kiderítette, hogy 1942. június 4-én félretették az atombomba el?állításának programját, helyette valami kis békés reaktorral foglalkoztak, és még a közelébe sem jutottak az atombombának. Hogyan lehetséges, hogy a német el?ny ellenére, a világ legjobb kísérleti fizikusának vezetésével, a német politikai és katonai vezetés támogatása ellenére akkor állították le az atomprogramot, amikor az amerikaiak elkezdték a Manhattan-tervet? Speer döntött így. De miért? Azért, mert a német atomprogram vezetője, Heisenberg kifejtette, hogy elméletileg ugyan lehetséges az atombomba, de a gyakorlati nehézségek leküzdhetetlenek, és óriási anyagi áldozatot kellene hozni, ami elvonná az erőforrásokat a német hadigépezett?l. S?t, Heisenberg azt is lehetségesnek tartotta, hogy az atomkísérletek közben az egész Föld lángba borul. Err?l azután a háború hátralév? éveiben Hitler és Speer gyakorta kedélyesen tréfálkoztak, megragadta fantáziájukat a lángoló Föld, de Heisenberg elkedvetlenül? el?rejelzése után a német bomba már nem született meg.

Powers - akit nehéz lenne elfogultsággal vádolni - tíz év alapos és kiváló kutatómunkája nyomán arra a következtetésre jut, hogy a német atomfizikusok nem akartak atombombát adni Hitler kezébe. Heisenberg tudatosan félrevezette a nemzetiszocialista vezetőket, zsákutcába csalta a kutatást, és csak annyit tett, amivel fenntarthatja a látszatot, így több száz német tudóst kivonhatott a katonai szolgálat alól. A német fizikusok szokatlanul sok jelzést küldtek a szövetségeseknek arról, hogy nem lesz német atombomba. De még Niels Bohr, az atyai mester sem hitt neki, amikor Heisenberg 1941 szeptemberében meglátogatta Koppenhágában, és azt javasolta, hogy adják át egymásnak az atomkutatás új eredményeit. Azt gondolta, hogy atombombát akar adni Hitlernek, miközben Heisenberg már ekkor feltalálta a kés?bbi hidegháború lényegét: az elrettentést. Ha mind a két fél birtokában van a bombának, akkor egyik sem veti azt be a másik ellen, ezért javasolta a kölcsönös tájékoztatást barátjának.

A háború után Heisenberg soha nem vallotta meg egyenesen, hogy tévutakra vitte a német atomprogramot. Hogyan is tehetné volna? Mit mondott volna honfitársainak, hogy gy?zelemre segíthette volna Németországot, de nem tette? Ha Hitler nem rendeli el 1944 végén az Ardenneknben az utolsó offenzívát, akkor a németek több hónapot még kitartanak, és ezért talán Európában dobják le az első atombombákat, nem Japánban. Ezt vitatta volna meg a porig alázótt német közvéleménnyel Heisenberg a vesztes világháború után?

Powers könyvéig senki nem hitt a titkos német ellenállóknak, a kiváló és tisztességes fizikusoknak, akik megnyerték a világnak a békét azzal, hogy nem adták meg a nemzetiszocialista Németországnak a gy?zelmet jelent? atombombát. Heisenberg korábbi kollégái sem hitték el, hogy barátaival félrevezette a német katonai és politikai vezetést, mert akkor szembesülniük kellett volna a ténnyel, hogy ?k bizony megadták Rooseveltnek azt, amit a német fizikusok nem adtak meg Hitlernek. Mindenki számára kényelmetlen volt az a lehetőség, hogy egy maroknyi becsületes német mentette meg a világot Hitlert?l és a nemzetiszocialista birodalomtól. Aligha lehet kétsége bárkinek, hogy Heisenbergnek csak egyetlen mondatot kellett volna mondania: a bomba megépíthet?. A bomba birtokában Németországé lett volna a világ. Két német között d?lt hát el a világ sorsa, hatalomvágy és igazságszeretet vívtak élethalálharcot, míg végül az egész emberiség érdekét szívében visel? tudós gy?zött. Az értelem diadala volt ez a hatalom szenvedélye felett.

(Thomas Powers: Heisenberg's War: The Secret History of the German Bomb, Penguin Books, England 1993)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyalátról tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló